A°. 1827. N°. 132.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 6 November.

WEENEN, den 27. October.

De *Oostenrijksche Beobachter* deelt de volgende berigten mede uit Konstantinopel, van den 10. dezer:

Op den 4. dezer maand (den 12. der maand Rebiulewwel) werd in deze hoofdstad het Mewlud, een feest, door sultan *Murad III.*, in het jaar der Hedschira 996 (1558, volgens de christelijke jaartelling) ter eere van de geboorte des profeets ingesteld, op de gewone wijze gevierd, door een statigen optogt van den sultan en zijnen hofstoet naar de moskee van sultan *Achmed I.*, waarbij een groote toeloop van volk plaats had.

De rijke Armenische familie van den geldwisselaar *Tingher Oglu* is onlangs verbannen; dit heeft vrij wat opzien gebaard; de oorzaak daarvan ligt nog in het donkere verborgen.

Het oefenen der troepen wordt, niettegenstaande het ver gevorderde jaargetij, meestal onder het eigen toezigt van den sultan, bijna dagelijks voortgezet; het meest hebben sedert eenigen tijd de oefeningen der kavallerie in de nabijheid der stad plaats; ook komen er gedurig rekruten uit de provincien aan, om verder geoefend te worden.

Te Konstantinopel is berigt ontvangen, dat verscheidene vaartuigen van de insurgenten, (Grieken) digt bij Scio, en wel in het kanaal tusschen dit eiland en Tschesme kruisten, om het afzenden van versterkingen van het vaste land naar die streken te beletten, hetwelk hun tot nu toe ook gelukt is. Derhalve werd er dadelijk bevel gegeven, tot het uitrusten van eene expeditie naar Mijtilene en Scio, welke uit eene korvet, zes brikken, twee goeletten alsmede uit verscheidene kleine vaartuigen en transportschepen bestaat, en, onder het bevel van den Chalil kapudan, binnen kort derwaarts zal afzeilen. Men vreest, dat de Grieken niet slechts de blokade van Scio, maar eenen werkelijken aanval tegen dit eiland en Mijtilene beoogen; immers het plan daartoe is op Sijra beraamd, en de overste *Fabvier* zou met zijne taktikers zijn opgeroepen, om daaraan deel te nemen. Men zegt wel, dat dit plan weder is opgegeven; dan de Porte gaat des niet te min voort met de noodige maatregelen ter verdediging te nemen, om Scio, hetwelk zich van de in den jare 1822 ondervondene onheilen naauwelijks hersteld heeft, voor nieuwe gruwel-tooneelen te bewaren.

Bij het vertrek van den post had zich te Konstantinopel het gerucht verspreid van de hindernissen, die *Ibrahim*-pacha, weldra na de komst der Egijptische vloot te Navarino, ten gevolge van het verschijnen van het Engelsche en later van het Fransche eskader voor deze haven, in zijne ondernemingen ter zee had ontmoet; dat hij, ondanks de tegenwoordigheid dezer eskaders, getracht had naar Hijdra uit te loopen, doch dat hij, zich door eenen dadelijken aanval bedreigd ziende, naar Navarino was teruggekeerd, alwaar op den 26. September tusschen de admiraals sir *E. Codrington* en *de Rigny* en de Turksche bevelhebbers *Ibrahim*-pacha, *Tahir*-pacha en *Moharrein*-bei, eene overeenkomst was gesloten, krachtens welke de laatstgemelden zich verbinden, om, tot op de ontvangst van nadere bevelen van de Porte, geene krijgsverrigtingen ter zee te zullen ondernemen.

FRANKFORT, den 1. November.

De Koninginne-weduwe van Wurtemberg is, na eene afwezigheid van ongeveer 5 maanden, den 24. October te Louisburg teruggekeerd. Het hof, de regering en alle ingezetenen hebben over de behouden terugkomst van H. M. de grootste vreugde betoond. Bij den ingang in het paleis was een eereboog opgerigt en een gedeelte der stad verlicht.

— Volgens berigten uit Konstantinopel van den 10. October, heeft de Sultan, op het ontvangen des berigts, dat *Ibrahim*-pacha een wapenstilstand van 20 dagen met de Engelsche en Fransche admiraals gesloten had, den divan laten bijeenroepen. Men wist nog niet welk besluit er genomen was, doch uiterlijk scheen de divan vrij onverschillig over deze gebeurtenis te zijn. Onder de Turken te Konstantinopel heeft dezelve intusschen vrij wat opzien gebaard. — De rijke Armenische bankier *Tinhir-Oglu*, is uit Konstantinopel naar Azie verbannen, uit hoofde hij geweigerd heeft voorschotten te doen. — De jongste tijdingen uit den Griekschen Archipel melden, dat de zeerooverijen weder dagelijks toenemen. De Engelsche admiraal heeft last gegeven om alle Grieksche vaartuigen te vermeesteren, die Engelsche koopvaarders nemen, zonder dat deze mond- of krijgsbehoeften voor de Turken vervoeren.

Een brief uit Aegina, van den 5. October, behelst het volgende: — Verbeeld u eene stad zonder regelmatige straten; hier en daar eenige onderaardsche woningen, gelijk gronds voorzien van een gat, waaruit de rook opstijgt; een nog grooter aantal tenten van boomtakken, overdekt met oud linnen en vodden, en gij zult een denkbeeld hebben van de stad, waar thans de Grieksche regering gevestigd is. In die zoogenaamde stad heeft een gedeelte der bevolking van Scio, Ipsara en Athenen de wijk genomen, met alles wat de ellende het schrikbarendst oplevert.

PETERSBURG, den 23. October.

Een rapport van den adjudant-generaal *Paskevitsch*, bevelhebber van het afgezondene legerkorps van den Kaukasus, meldt, dat de vesting Sardar-Abad door onze troepen ingenomen is. De belegering van deze stad was in den nacht van den 26. op den 27. September begonnen. Het was *Hassan-Khan* gelukt er 's nachts binnen te komen; hij nam het bevel over de bezetting op zich en moedigde haar aan door zijne tegenwoordigheid. De loopgraven werden in den nacht van den 28. op den 29. geopend, en men rigtte in denzelfden nacht eene batterij op, welke 's anderen daags begon te werken, met zoo veel vrucht, dat in weinig tijds een groote vierkante toren geheel vernield werd. In den nacht van den 30. September op den 1. October, werd eene halve paralel geleid en op 100 sajenes afstand van de stads wallen eene nieuwe batterij opgerigt. Een wel onderhouden vuur werd gedurende den ganschen dag van den 1. October tegen de bres gerigt, welke 's avonds eene opening van 10 sajenes had. Tevens werd door 4 mortieren groote schade in de stad aangerigt, en zoodanige schrik verspreid, dat de Sardar *Hassan-Khan* tegen den avond een parlementaire zond om eenen wapenstilstand van drie dagen te verzoeken, die echter geweigerd werd, terwijl het vuur der batterijen verdubbelde. Na het ontvangen van dit antwoord, nam *Hassan-Khan* den nacht te baat om te ontvlugten. De geheele bezetting, bestaande uit twee bataljons Sarbazen en uit ruiterij, in het geheel 1500 man, ontruimde insgelijks de vesting, aan de noordzijde. De Sarbazen verstrooiden zich in de steppe; doch onze infanterie haalde er een gedeelte van in bij de poorten van de vesting, welke onze overige troepen ongehinderd door de bres binnentrokken. Onze ruiterij was reeds op de voornaamste wegen uitgezonden om alle gemeenschap af te snijden. De kozakken en ulanen, onder de generaals *Benkendorff*, *Rosen* en *Schabelsky* wierpen de vlugtelingen overhoop, van welke er 500 op de plaats sneuvelden en 200 gevangen genomen werden. Het getal der laatsten vermeerdert nog steeds. Bij de verovering dezer vesting zijn onzen troepen in handen gevallen: 13 metalen stukken geschut, 14,000 tchetwerts tarwe, eene groote hoeveelheid buskruid en andere krijgs- en mondbehoeften.

AUGSBURG, den 26. October.

De stelling der Russische troepen tegen over den Donau en de Pruth verkrijgt meer en meer een ernstig aanzien en meer dan 80,000 man, onder bevel van den veldmaarschalk *Wittgenstein*, schijnen slechts op het eerste teeken te wachten, om den veldtogt te beginnen. Een nog sterker leger, onder bevel van den veldmaarschalk *Sacken*, staat gereed, om de bewegingen van het eerstgemelde te ondersteunen, en de Keizer van Rusland zelf wordt verwacht op de plaats, waar eene zoo aanmerkelijke magt verzameld is.

Men spreekt te meer over het oogmerk dezer geduchte toebereidselen, daar men zeker weet, dat Rusland buiten staat is om de kosten daarvan goed te maken. De troepen toch, die in Bessarabie gekantonneerd liggen, worden op den voet van oorlog voltallig gehouden; zij genieten dus dubbele soldij en worden daarenboven uit 's rijks magazijnen gespijzigd; dit moet groote kosten veroorzaken, vermits de provincie, waar de troepen liggen, geen genoegzamen voorraad oplevert om in hunne behoeften te voorzien. Wijders dagteekent deze staat van zaken niet van gisteren; maar sedert zes jaren houdt Rusland aldus de wacht. Men moet het dus daarvoor houden, dat, hoedanig de uitslag der onderhandelingen ook zijn moge, door dat rijk schadevergoeding zal worden geëischt voor de buitengewone kosten, welke hetzelve, uit hoofde van het raadselachtige gedrag der Porte, heeft moeten maken.

Van hunnen kant wapenen zich de Turken insgelijks op de grenzen. Zij maken echter geene zoodanige toebereidselen als voor eenen veldtogt vereischt worden. De geruchten, die vroeger omtrent het bijeentrekken van troepen in Bulgarie en in de provincien aan gene zijde van den berg Hemus in omloop waren, zijn ongegrond; doch de Turken hebben de sterkten, die langs den Donau liggen, rijkelijk van levensmiddelen voorzien en stellen zich in staat om alle punten te verdedigen, over welke een invallend leger op den weg naar Konstantinopel moet trekken. Wanneer dit plan van verdediging volgehouden wordt, moet men het wel beraamd noemen, vooreerst, omdat de Turksche troepen dan achter verschansingen staan, en ten anderen, dewijl het voor een Russisch leger, hetwelk op de hoofdstad zoude willen trekken, onmogelijk zoude zijn, deszelfs oogmerk te bereiken, indien hetzelve door geene vloot op de Zwarte Zee krachtdadig ondersteund wierd.

(Uit een Fransch dagblad.)

LUIK, den 4. November.

Men schrijft het volgende uit Namen: « Den 29. October zijn vijf en twintig kweekelingen van het Collegium Philosophicum door Namen gekomen, om zich naar Trier te begeven, waar zij in de theologie zullen studeren. Die heeren waren vergezeld van den heer *Eischen*, pastoor van Mondorf (onder wiens bestuur zij gedurende hunne studien zullen blijven) van een onder-regent en van een ander toezigthouder. Zij waren in onderscheidene rijtuigen. Hunne reiskosten, alsmede hunne verblijfkosten te Trier, worden, naar hun zeggen, door het gouvernement betaald. Zij zullen een gebouw bij het Seminarie van Trier betrekken, dat voor hen in gereedheid is gebragt. Verleden zomer heeft de heer *van Ghert* veertien dagen te Trier doorgebragt, om de zaak te regelen; hij is driemaal bij den bisschop geweest. De heer *Eischen* behoudt zijne pastorie te Mondorf bij zijne bediening van bestuurder van deze soort van Seminarie in een vreemd land."

(Courier de la Meuse)

Mengelwerk.

BLIK OP HET OOSTEN.

Zoo zijn er dan reeds maanden verloopen, dat wij onze oogen op de lotsbepaling der Grieken gevestigd houden, en nog dringt geen straal van licht tot ons door. Met hopend verlangen zagen wij de vereenigde vloten der verbondene Mogendhoden *Gibraltar* naderen, en, als op uitgeslagen vleugelen, langs het vlak der Middellandsche Zee, de plaats harer bestemming tegen snellen. Met hartelijke belangstelling lazen wij van de eendragtige pogingen der Russische, Engelsche en Fransche gezanten ter bevrediging van het schier onbevredigbaar Ottomannisch regeringsbestuur en ter uitroeijing der rampzaligste verdeeldheid tusschen de belijders van het Christendom en de aanklevers van MAHOMED. Met klimmende bezorgdheid gingen wij het gewigtige tijdstip te gemoet, waarin de Porte het laatst gevraagde antwoord, op de laatst gedane voorslagen der Mogendheden, overeenkomstig het traotaat van den 6. Julij, stond te geven. Met smartvolle teleurstelling vernamen wij dat antwoord, hetwelk ons niets minder leerde, dan dat de hardnekkige weigering der Porte tot eene volslagene doofheid voor de overtuigende stem der rede en der gezonde staatkunde was overgeslagen.

Geen wonder derhalve, dat wij nu met reikhalzende nieuwsgierigheid uitzagen naar de nieuwsbladen, die ons volgens het algemeen gevoelen, de billijke verontwaardiging der verbondene magten en de meer stellige maatregelen tegen de onverzettelijke heerschzucht van den Divan zouden mededeelen! Doch ons reikhalzen was vruchteloos! Men zocht den Muzelman bij hernieuwing, langs den Christelijken weg der zachtmoedigheid, van zijn halstarrig besluit terug te brengen en door eene voorbeeldelooze rekkelijkheid, tot eene gewenschte toenadering, als het ware te bewegen; hem namelijk, die de grondbeginselen van het Christendom blijft verachten en uit deze rekkelijkheid en zachtmoedigheid middelerwijl aanwinst van krachten en de beste geschiktheid bleef putten om zijne verdediginsmiddelen te verdubbelen. Onverklaarbaar gedrag voorwaar van de zijde dier Mogendheden, die uit de geschiedenis en in

de school der ervaring zoo voldingend hebben geleerd, hoeveel velds een behendig krijgsman wint, wien men tijd geeft om zich te wapenen en in eene voordeelige stelling vast te nestelen!

Volgens de officieele berigten (aan onwaarschijnlijke en voorbarige ontbreekt het in zulke omstandigheden zelden) waren de zaken in het begin der vorige maand nog in denzelfden toestand, en schijnen de gezanten der Mogendheden niet in alles, hoe ook door hunne hoven gevolmagtigd, naar goedvinden te kunnen handelen, daar elke nieuwe gebeurtenis eene nieuwe beraadslaging der kabinetten, en, zoo men meent ontdekt te hebben, uitsluitend van het Engelsche vordert; terwijl het vredelievend gedrag der Porte jegens genoemde gezanten het raadselachtige der zaak niet weinig vermeerdert. Of is het Turksche gouvernement misschien overtuigd, dat de Mogendheden, tot geene zelfverdediging gedrongen, zich nimmer uit eigene beweging tot krijgszuchtige maatregelen zullen bepalen? Of moeten wij tot de veronderstelling besluiten, dat de aangewende pogingen ter bemiddeling het gewenschte gevolg ten eenemale missende, de vloten even onverrigter zake te huiswaarts zullen keeren als de Engelsche vloot, na hare vruchteloos beproefde verovering van *Antwerpen*, in 1809, toen LODEWYK NAPOLEON, den troon van *Holland* bekleedde? O Grieken! hoe betreurenswaardiger zou dan uw lot worden! Ter prooi aan eenen geduchter gewor den vijand; uitgeput in geldmiddelen, onderling veelligt verdeeld in het kiezen van geschikte middelen ter ontkoming aan eenen meer en meer gapenden afgrond of tot eene radelooze wanhoop vervallende, zouden wij de dwingelandij hare zegevanen op de puinhoopen van uwen zeldzamen heldenmoed, van uwen nationalen roem en edele vrijheidsmin zien vestigen! maar neen! de Redder der verdrukte menschheid leeft en zal u den rang hergeven, waarvan de overheersching u, eeuwen lang, beroofde; terwijl hij de dwingelanden voor Zijnen magtigen arm als dan even zeer zal doen sidderen, gelijk de volksverdrukkers van den ouden dag en van onzen leeftijd voor Hem gesidderd hebben! Hoe duister het dan ook nog om u zij en schoon uw sterfelijk oog de mogelijkheid tot uw herstel, tot op dit oogenblik geenszins doorzie, staat en waakt, en geeft uw lot in de hand van den Almagtigen!

J.

OORDEELVELLINGEN OVER HET VRYSCHOT.

De twaalfde representatie der in het Nederduitsch vertaalde Opera: der *Freyschütz*, werd in den avond van den 28. met eenen welbezetten schouwburg gegeven, zullende de laatste voorstelling plaats hebben op maandag den 5. November. Wat de uitvoering betreft, dezelve was, even als de tien vorige keeren, over het geheel genomen, loffelijk. Zangers en zangeressen gaven op nieuw bewijzen van hunnen kunstijver; ook in de mimiek merkten wij aanmerkelijke verbeteringen op; terwijl het orchest en de decoratiën, gelijk als altoos, mede werkten om de illusie en het gevoel van den aanschouwer op te wekken en gaande te houden. Wat deze laatste acquisiten betreft kunnen wij ons beroemen met de beste buitenlandsche schouwburgen gelijk te staan. Sommigen dezer schouwburgen mogen het in grootte van den onzen winnen en bijgevolg ruimer tooneel en sterker bezet orchest bezitten: in het decoratieve en instrumentale hebben zij, naar het gevoelen van alle onzijdige reizigers, boven den Amsterdamschen geen' voorrang.

Alleenlijk zou men hierop kunnen aanmerken, dat de orchesttoon te *Londen*, *Parijs*, *Berlijn*, *Weenen* en *Brussel* altijd circa een halve toon lager staat dan *hier*, waardoor de Operisten op die plaatsen minder aanleiding hebben, (vooral bij het uitbrengen der hoogste toonen) om met moeite en onzuiver te zingen. En daar zulks niet te loochenen is, wenschen wij, dat men er eens toe zal besluiten om het opera-orchest alhier zoo niet een halve, dan ten minste een kwart toon lager te stemmen, ten einde den nog niet geheel geoefenden zanger of zangeres, voor die klippen te hoeden, waarop de volleerde kunstenaar zelfs zoo ligt schipbreuk lijdt. Schoon wij in die zelfde aanmerking een' spoorslag te meer vinden om de werkelijke verdiensten onzer Operisten toe te juichen, die zich, over het geheel genomen, zoo voortreffelijk, boven die bestaande moeijelijkheden weten te verheffen.

Zonder ons bij deze gelegenheid over de bijzondere verdiensten van dezen of genen zanger of zangeres of het min verdienstelijke van anderen te willen uitlaten, bepalen wij ons liever ter toetsing van de oordeelvellingen des publieks over gezegde representaties, oordeelvellingen, welke wij op verschillende plaatsen waarnamen. Zij onderscheidden zich in drie soorten: in geheel ongunstige, in algemeen gunstige en eindelijk, met betrekking tot sommige vertooners in goed- en met betrekking tot anderen in afkeurende beoordeelingen. De eerste soort spruit ontegenzeggelijk voort uit eene dwaze vergelijking van meesters en meesteressen met leerlingen, en grondt zich, als van zelve, uit gebrek aan nationale kunstmin en uitsluitende genegenheid voor vreemde talenten, in den beoordeelaar op eene laakbare partijdigheid. Of mag men het niet veilig met den naam van dwaas bestempelen, als een Amsterdammer of landgenoot, die de Nederduitsche taal magtig is, zich thans reeds naar den stads-schouwburg begeeft, om er met gelijke kunstverdiensten eene opera te hooren opvoeren als bij de *Duitschers*, *Franschen* of *Italianen*, die, zonder uitstekende talenten, hier nimmer bijval, veel minder toejuiching zouden hebben verworven. Kan men dan in twee of drie jaren tijds diezelfde mate van bedrevenheid in eenig kunstvak vorderen, welke men niet dan na jaren oefening regt heeft te verwachten? Zijn het buitengewoon zeldzame sujetten, voor aanmerkelijke sommen hunne gaven ten toon spreidende, welke hij gaat hooren, of voor het meerderdeel kweekelingen, aan wier onderwijs nog dagelijks tijd en moeite moet besteed worden? Wekt het de eerzucht en ijver van Vaderlandsche kunstenaars en kunstenaressen op, wanneer men hen slechts gaat zien of hooren om met hunne gebreken openlijk den spot te drijven en hunne onvolkomenheid naast de volleerdheid van vreemden in de schaal te leggen, of strekt zulks veeleer om eerzucht en ijver, vooral bij derzelver ontwikkeling, misschien voor altijd uit te dooven? want niets ontmoedigt meer dan spotternij en gedurige berisping? Eindelijk, toont het wel verlangen om nationale talenten, eenmaal, als buitenlandsche te zien schitteren, of niet veeleer koude onverschilligheid aangaande den bloei en wasdom onzer inlandsche kunst min, wanneer men namelijk meer acht geeft en meer bijzonder let op fouten dan op aangewonnen verdiensten?

En wie, die het eenigzins van nabij weet, wat er toe behoort om eene goede opera uit te voeren, zal en kan over de twaalf gegevene voorstellingen van het *Vrijschot of de Zwarte Jager* een *geheel ongunstig* oordeel uitbrengen? Ervaren toonkunstenaars doen dit niet, al moesten zij ook nu en dan eene pijnlijke gewaarwording in hun gehoor ondervinden. Zij herinneren zich, als verstandige regters, gedurig, wie zij zien en hooren en vergeten nooit, dat zij zelfs de beroemdste zangers en zangeressen dikwerf onvergefelijke fouten hebben zien en hooren begaan. Zij weten het, veelligt bij ondervinding, welk eenen nadeeligen invloed het voor den kunstenaar te weeg brengt, wanneer hij, in weerwil der inspanning van al zijne bekwaamheden, geene aanmoedigende toejuiching ontvangt. Als echte Nederlanders schatten en achten zij, daarenboven, die genen hoog, welke medewerken aan den opbouw of uitbreiding van den nationalen kunstroem; en geven den zoodanigen gaarne en bij voorkeur hunne goedkeuring te kennen; wanneer zij zich verdienstelijk toonen. Er mag zich hier of daar een bedilzieke of wrevelmoedige virtuoos opdoen, die met niet anders dan met zich zelven te vreden is: den zoodanigen sluiten wij buiten; zonder over zijne wijze van oordeelen het harnas aan te trekken.

Van den regtschapen, bekwamen toonkunstenaar hebben wij derhalve geen algemeen *ongunstig* oordeel te wachten; maar wel van den halven virtuoos of den liefhebber, die eenige lessen op dit of dat instrument gehad heeft, deze of gene opera heeft bijgewoond en met den grooten hoop mee: *bravo* roept of *siffleert*, zonder te kunnen onderscheiden, wat zuiver of valsch, wat goed of slecht is. En van de zulken was het dan ook, dat wij dergelijke beoordeeling der voormelde opera-representaties hoorden. Jammer intusschen, dat derzelver getal zoo groot is en dat wij den cirkel van zulke Nederlanders, in wier hart de voorvaderlijke nationaliteit nog geworteld is of zich meer en meer ontwikkelt, zoo merkelijk zien verkleinen; jammer, dat er zoo vele vaders zijn, die, in tegenwoordigheid hunner volwassene kinderen, dikwerf met partijdige vooringenomenheid over Nederlandsche kunst en kunstenaars spreken, waardoor zij hunne zonen en dochters, ongemerkt, tot het nabauwen hunner gezegden aansporen, of oorzaken zijn, dat wij kinderen nu en dan hooger toon hooren voeren dan lieden van jaren, ondervinding en beproefde kunde.

Neen! ervaren toonkunstenaars en onzijdige liefhebbers vellen een *algemeen gunstig* vonnis over de uitvoering van het *Vrijschot*: en wij voegen ons aan hunne zijde. Onder de zoodanige liefhebbers tellen wij lieden van aanzien en vermogen, die door onderscheidene buitenlandsche reizen gedurig in de gelegenheid zijn en waren om vreemde zangers en zangeressen te hooren, en aan wier tevredenheid en goedkeuring wij derhalven gaarne ons zegel hechten. De kieschheid verbiedt ons namen te noemen.

En nu de derde soort van beoordeeling, die den zang of het spel van dezen goedkeurt en van genen laakt, wij leenen aan dezelve gaarne gehoor, wanneer zij namelijk op goede gronden rust, dat is: wanneer de beoordeelaar met een zuiver muzikaal gehoor toegerust, van eene genoegzame hoeveelheid muzikale of theatrale kunde voorzien is en eenen gekuischten smaak en gevoel bezit. Is zijne kunde slechts oppervlakkig of zijn gehoor onzuiver; of ontbreken hem smaak en gevoel, dan mag hij goed- of afkeuren, zijn oordeel gaat dikwerf zeer mank.

Daar wij intusschen reden hebben te veronderstellen, dat het meerderdeel des tooneelminnenden publieks over de uitvoering der bewuste opera algemeen tevreden is, en het zich verheugt over de pogingen door Heeren Directeuren van onzen stads-schouwburg tot hiertoe aangewend om het zangspel meer en meer tot volkomenheid te brengen, pogingen, waaraan zoo vele moeijelijkheden verknocht zijn, mogen wij ons niet onthouden, lof te geven aan allen, die tot de gelukkige uitvoering der opera's medewerken. Niets toch wenschen wij vuriger dan den bloei en luister onzer nationale kunst. Derzelver zegepraal over partijzucht, laster, nijd en vreemde bedillers, kan niet dan streelend en genoegen wekkend zijn voor regtgeaarde Nederlanders; terwijl de hoop op die zegepraal ons reeds minzaam te gemoet treedt. Onzes inziens, gelooven wij echter, dat het aanmoedigen onzer *Componisten*, (en dezen zijn er genoegzaam) alsmede onzer *Dichters*, ter vervaardiging van *Oorspronkelijke zangspelen*, veel zou kunnen toebrengen tot het spoediger vervullen onzer algemeene verwachting, gelijk mede het, bij voorkeur, opvoeren van zulke vertaalde of nieuwe opera's, welker onderwerp te gelijkertijd zinnelijk genot en zielsgenot, genoegen en nut bevordert. Wat die aanmoediging betreft, deze moet uit den boezem dier wetenschap en kunst bevorderende maatschappijen voortkomen, waaraan ons beschaafd publiek reeds zoo vele verstand en hart verheffende voortbrengselen te danken heeft. Men kan toch van Componisten en Dichters, die geen rentenier zijn, niet verwachten of vergen, dat zij hun' tijd en moeite zullen besteden zonder uitzigt op belooning, en wel eene belooning geëvenredigd aan hunne verdiensten? Gaarne zagen wij zulk eene aanmoediging stand grijpen; en wij houden ons verzekerd, dat wij spoedig oorspronkelijke zangspelen zouden zien, wier opvoering geene mindere toejuiching zou te beurt vallen dan die van vreemden bodem.

Aan de Redactie.

Voor eenigen tijd las ik in UEd. geacht dagblad, eenige aanmerkingen, over den toestand onzer letterkundige beoordeelingen, die, daar zij de zaak naar waarheid openlegden, algemeene toejuiching vonden. Tooneelbeoordeelingen komen zeker minder voor, doch hoe weinig, vooral wanneer zij afkeurende zijn, geven beoordeelaars zich de moeite hunne aanmerkingen te bewijzen. Ik heb eene poging gedaan de aandacht insgelijks daarop te vestigen, en heb de eerste, na dien tijd voorkomende, dadelijk tot mijn oogmerk aangewend. Komt UEd. hetzelve niet ongepast voor, zoo verzoek ik vriendelijk de plaatsing voor het onderstaande in UEd. dagblad.

Dat goede, met kennis van zaken geschrevene Tooneelbeoordeelingen nuttig kunnen zijn, en men hiervan in ons vaderland te weinig werk maakt, zal gewis niemand ontkennen. Evenmin zal het door iemand worden in twijfel getrokken, dat elke beoordeeling, zal zij het doel treffen, hetwelk zij alleen beoogen mag: bevordering en veredeling namelijk der tooneelkunst, onpartijdig moet zijn geschreven en geenszins kan volstaan met magtspreuken; maar integendeel opgemerkte gebreken met bescheidenheid aanwijzen en door gepaste raadgevingen dezelve voor het vervolg moet zoeken te doen ophouden. Een hooge en bitsche toon, die alleen verwijt en het bewijzen der aangewrevene kladde beneden zich rekent, veel minder nog zich verlaagt om met bekwame teregtwijzingen den tooneelspeler te gemoet te komen, zal wel onverschilligheid, wantrouwen en verbittering te weeg brengen, doch nimmer eenig nut kunnen uitwerken. Indien wij aan deze, naar wij vermeenen, billijke regelen de *beoordeeling* toetsen der *voorstelling van* EPICHARIS en NERO, *door het tooneelgezelschap, onder directie van* HOEDT en BINGLEY *te Amsterdam*: voorkomende in het negentiende stukje *van de Echo*, zoo gelooven wij met regt te mogen stellen, dat, blijkens deze beoordeeling althans, het den schrijver derzelve geheel ontbreekt aan de hoofdvereischten in eenen recensent; *gezond verstand*, *kennis van de zaak waarover hij spreekt en de zoo hoog noodige onpartijdigheid*.

Vooreerst het ontbreekt den schrijver aan gezond verstand. Wie dit bezit, zal toch wel zorgvuldig zich wachten, zijne daden met zijne woorden, gelijktijdig in weerspraak te brengen; of het moet hem onverschillig zijn, als zinneloos te worden aangezien, en dit kunnen wij in eenen Recensent niet verwachten; die zijne uitspraak als overeenkomstig de waarheid wil hebben aangemerkt. L., de schrijver der beoordeeling, gevoelde de waarde der onpartijdigheid meer, dan hij in staat was hare eischen op te volgen. Om toch zijne beoordeeling van deze zijde ingang te doen vinden, zegt hij: *onpartijdig en dien ten gevolge zonder vergelijking tusschen de Zuid-Hollandsche acteurs en die van den Amsterdamschen stadsschouwburg, de voorstelling, bovengenoemd, te willen beoordeelen.* Lezen wij nu de recensie, dan zien wij BINGLEY vergeleken met JELGERHUIS, mej. HOEDT met wijlen Mej. GREVELINK,

HOEDT met EVERTS en mej. LAMBOTTE met mej. GARTMAN; alzoo in plaats van *geene*, VIER *vergelijkingen*, en dit heet, *zonder vergelijking*, *onpartijdig beoordeelen.*

Het tweede bewijs nopens des schrijvers gezond verstand, vinden wij in zijne *volstrekte* toepassing, op het Zuid-Hollandsch tooneelgezelschap, van zijne aanmerking, *dat velen door altijd in prozastukken te spelen, geheel de manier van verzen reciteren vreemd is*: Welk eene juiste opmerking! inderdaad *een* STELE waardig! hoe *schittert*, om met L. te spreken, hier zijn gezond verstand! Wie dus in proza gewoon is te spreken, kan geen vers reciteren. Zonder de gevolgen die hier uit voortvloeijen, in het algemeen te drukken, willen wij ons alleen bepalen bij mannen die in het *openbaar* meer of minder plegen te spreken, (en dat wel in proza!) en onder velen, die wij hoorden, waren niet weinigen, die, als daartoe de gelegenheid zich aanbood, een vers reciteerden, zoo schoon en goed, dat wij het van eenen treurspeler, die hierin gerekend kan worden het meest zich te oefenen, wel eens beter en schooner zouden willen hooren. — Doch het was ook de *oefening* misschien, die L. vooral bedoelde. Dan, ofschoon de Zuid-Hollandsche acteurs zeker meer in tooneel- en blijspel optreden, is hun het treurspel echter niet vreemd: daarom, zoo de schrijver iets had willen afdoen, om de natuurlijke ongeschiktheid van dit gezelschap voor het treurspel aan te toonen, had hij behooren te beginnen, met te bewijzen, dat de leden van hetzelve die oefening, welke wij gaarne tot volmaking van een goed recit plaats geven, ja zelfs eischen, verwaarloozen; of was hij hiertoe buiten staat, uit de voorstelling zelve zulke gebreken moeten aanwijzen, als voldoende tot staving van zijne aanmerkingen konden strekken. Wij voor ons, indien wij de Amsterdamsche acteurs wilden beoordeelen, iets waartoe wij ongeroepen ons niet zullen opwerpen, zouden, zonder hen te beleedigen, beginnen met hun gebreken, in hun recit, aan te wijzen, lijnregt strijdig met de voorschriften van het *natuurlijke*, dat gewis als de hoofdregel in deze kunst moet worden aangemerkt. Doch hoe dit zij, de veroordeeling van de Zuid-Hollandsche acteurs, op grond van eene uit de lucht gegrepene en onbewezene stelling, in hoe verre die *verstandig* mag heeten, beoordeele elk *waarlijk onpartijdige*. De, dadelijk op deze volgende aanmerking is insgelijks zoo betrekkelijk en subjectif, dat er zich in het algemeen geen gevolg met eenige gegronde toepassing uit laat afleiden.

Het derde en laatste bewijs, (om geene meerdere te noemen) nopens des schrijvers gezond verstand, is: « *omdat* JELGERHUIS *als* NERO *te Amsterdam schittert en men daar met hem* SNOEK *en* EVERTS (zeker niet op éénen dag te noemen) *bezit, mogen de Zuid-H. acteurs zich niet verstouten !! aldaar treurspelen op te voeren.*» Indien er iemand kon gedwongen worden hunne representatien bij te wonen, en zij dan nog de rollen van eenen SNOEK en JELGERHUIS parodieerden en zoo het publiek beleedigden, dan kon het aangevoerde eenige kracht van bewijs hebben; maar indien elk en vooral de hoofdpersonen, in zoo vele opzigten verdienstelijk, hun best doen en elders den meesten roem in zulke rollen hebben behaald; indien het waar is dat eerzucht vooral den kunstenaar moet bezielen; indien het waar is dat mededinging voor hem de sterkste prikkel is, en hij het niet beneden zich toont te achten naar voortreffelijke modellen, die ons toch eenmaal ontvallen, zich te vormen; dan zien wij niet, waarom *Amsterdam* de hoog gevreesde stad moet zijn, waar een tooneelkunstenaar, schoon niet behoorende tot den stads-schouwburg, zijne talenten, ook in het treurspel, voor een onpartijdig publiek niet zou mogen ten toon spreiden. Eindelijk, het gezond verstand zal bij het ontdekken van gebreken, teregtwijzing en aanmoediging te baat nemen; maar onverstand alleen is het eigen, alles te verwerpen en te verguizen, wat met deszelfs inzigten, gevoelens en waanzinnigheid niet strookt of daaraan, niet gelijk aan eene Godheid, hulde en eerbied bewijst.

Dat de schrijver geene kennis heeft van de zaak, waarover hij oordeelt, moeten en mogen wij besluiten, daaruit, dat er in de geheele recensie geen bewijs voor het tegendeel voorhanden is. *Van den eenen kant toch*, waar wij het meest in het belang van L. zelf zulks zouden verwacht hebben, *bij den lof aan* JELGERHUIS, *mej.* GREVELING *en* EVERTS, *in hetzelfde treurspel toegezwaaid*, missen wij elke aanwijzing, waarin die hoogere voortreffelijkheid van hun spel bestaat, waardoor ieder zijne rol meer naar waarheid voorstelde: doch misschien heeft hij zich hiertoe ongehouden gerekend, en *aan den anderen kant* heeft partijdigheid hem verblind of buiten staat gesteld, de te kennen gegevene minachting te regtvaardigen. Zoodat het gebrek aan *onpartijdigheid*, ten laatste hem door ons ten laste gelegd, overal uitkomt. Een en ander staaltje moge onze uitspraak wettigen. JELGERHUIS *heeft ongepaste stemverheffing*, BINGLEY *schreeuwt.* — *In* NERO *wil men niet alleen den misdadiger maar ook den Keizer zien.* Juist! wat heeft nu BINGLEY gedaan, dat hiermede streed? vragen wij natuurlijk, doch kortaf, in plaats van voldoend antwoord hierop, zegt L. « *om zulk een personaadje voor te stellen, ontbrak het hem geheel aan de vereischte waardigheid.* — *De Zuid-H. uitspraak is hinderlijk voor een Amsterdammer, die gewoon is, op dat tooneel met een zuiveren tongval te hooren reciteren.*» (Jammer echter voor L. dat, wie op het Amsterdamsche tooneel den zuiversten tongval hebben, juist Zuid-H. zijn; maar het behoort ook tot de krankheden van het verstand, alles beter te willen weten dan anderen.) « *Mej.* HOEDT *heeft ook niet voldaan, ook zij reciteert niet goed, hare uitspraak der laatste syllabe doet lagchen.* — *De heer* HOEDT *deed zijn best, maar valt bij* EVERTS *te veel af; hij was éénmaal te prozaisch.*» (Wat moet die L. een dichterlijk man zijn!!) « SCHOUTEN *is het siffleren niet waard en is goed om te parodieren. Mej.* LAMBOTTE *verknoeit hare rol, heilig is bij haar de anders ook knoeijige jufv.* GARTMAN. — *De Zuid-H. acteurs mogen, zoo als reeds gezegd is, in Amsterdam geen treurspelen, maar wat meer is, geen tooneel- en blijspelen geven, waarin* ROMBACH, MAJOFSKI, WESTERMAN *en* ENGELMAN *schitteren.*» Zie hier wat de beoordeeling bevat. En alle deze hooggestemde uitspraken, zijn zonder eenig bewijs ter neder gesteld: de achteraan gevoegde bevelen alleen van eene bedekte bedreiging vergezeld. — Dit is nu toch wel eene recensie, die eene nuttige strekking heeft, die verbetering zal te weeg brengen, in het belang der kunst is gesteld; gezond verstand, kennis en onpartijdigheid ademt?

Wij laten ieder het besluit voor zich zelven opmaken, wat de drijfveer tot dezelve mag geweest zijn. Wij hebben alleen dit ter neder gesteld, opdat elk moge zien, welke waarde men te hechten hebbe aan eene beoordeeling, blijkbaar door partijzucht, onverstand en kwaadwilligheid geveld; op wier lof een SNOEK en JELGERHUIS even min prijs zullen stellen, als een HOEDT en BINGLEY zich derzelver afkeuring behoeven aan te trekken.

P.

ZEDEN EN GEBRUIKEN DER INWONERS VAN NIEUW-ZEELAND, DOOR *R. P. LESSON.*

Weinig volken maken de algemeene nieuwsgierigheid zoo zeer gaande als de *Nieuw-Zeelanders*, zij vertoonen eene mengeling van zachtaardigheid en wreedheid, welke bij de zedekundige geschiedenis van een volk een nieuw en belangrijk schouwspel oplevert. De *Nieuw-Zeelanders* schijnen weinig van de gastvrijheid te bezitten, welke eenige stammen van hetzelfde ras op de eilanden der Zuidzee zoo gunstig kenmerkt. Op het eerste gezigt, is hun karakter somber en woest. Men zou zeggen dat zij alleen door haat en wraakzucht gedreven worden; ieder vreemdeling, die bij hen aanlandt, is hun een vijand. Hun zedelijk bestaan bedroeft gewis den aanschouwer, wanneer hij het oog vestigt op hunne barbaarsche gewoonten, op hun menscheneten, hun trek tot verwoesting, dom bijgeloof en verachting voor alle aangenaamheden des levens; en echter, te midden van zulke barbaarsche gewoonten ziet men bij hen eenige deugden uitblinken. Ieder *Zeelander* is ten sterkste verkleefd aan alle leden van zijn gezin en aan een iegelijk van denzelfden stam; dan zijne genegenheid bepaalt zich eeniglijk tot zijne stamgenooten; van buiten ziet hij niet dan vijanden en zelden bondgenooten; en, zoo de naburige volksstammen de handen in een slaan, is die zamenvoeging slechts het gevolg der noodzakelijkheid, om voor eenen tijd in vrede te leven, maar is nimmer duurzaam.

De *Zeelanders* hebben de meeste overeenkomst met de *Spartanen*: zij bekreunen zich niet om hun leven en trotseren onverschrokken, ik zou bijna zeggen grootmoediglijk, den dood. Zij houden hunne gedachten alleen bezig met gevechten; deze maken het genoegen van hun leven uit; ook blijft men niet in gebreke, de verbeelding der kinderen, van derzelver vroegste jeugd af aan, door het verhaal der krijgsdaden hunner ouders en vrienden te ontvlammen en in hunne harten zucht naar gevaren en moeijelijkheden op te wekken. Reeds vroeg weet een kleine jongen zijne eigene waarde te schatten; hij weet dat geene vrouw, hoe ook genaamd, de handen naar hem mag uitsteken; dat hij zijne moeder mag slaan, zonder dat deze het regt heeft, zich daarover te beklagen; dat hij, door de slaven te mishandelen, eene schets kan maken van den schrik, dien hij eenmaal bij een gevecht onder naburige volksstammen moet verspreiden. Zonderling intusschen is het, dat de meer of min verhevene rang der moeder den adel van het kind bepaalt; want van haar komt den adeldom voort. — Grijsaards, door hunne kennis geacht, of arikis of priesters zijn belast met de opvoeding der kinderen van de opperhoofden. Deze wijden hen in de geheimen van hunne godsdienst in. Even als bij de oude *Scalden* van het Noorden, loopen hunne lessen, in eene soort van versen vervat, over heldendaden, over het getal slagtoffers in den krijg en over het geluk dat deze in het Ata-Mira of hemelsch paradijs genieten. Op den ouderdom van ongeveer twaalf jaren, wonen deze jonge ingewijden de vergaderingen der opperhoofden bij en hooren hunne beraadslagingen aan; zij leeren hier overleggen en nadenken; zij worden begeerig om zich door eenige heldendaden beroemd te maken. Ik heb dikwijls, met verwondering, kleine jongens aan boord zien komen en, midden door de matrozen, het schip in alle rigtingen doorkruisen, zonder eenige vrees of verwondering aan den dag te leggen; zij toonden dus reeds stoutmoedigheid. Op den ouderdom van achttien of twintig jaren, gaan zij in de krijgsdienst; zij bouwen alsdan eene stulp naast die van hunnen vader; zij trouwen en het vaderlijke gezag houdt op.

De huwelijken worden bij koop aangegaan; de bruidegom moet geschenken geven aan het gezin der bruid. Het grootste gedeelte der inboorlingen, bijzonder uit den lageren stand, hebben maar ééne vrouw; doch de veelwijverij schijnt aan de opperhoofden geoorloofd. De Ariki zegent de huwelijken door eene soort van godsdienstige plegtigheid in. De Protestantsche zendelingen op *Nieuw-Zeeland* zeiden ons zelfs, dat bij de geboorte van een kind, eene zekere doopplegtigheid plaats heeft. Hoezeer de vrouw, in het oog dezer krijgshaftige eilanders, een schepsel van minderen rang is, alleen bestemd tot behoud van het geslacht, raadplegen zij haar nogtans in alle gewigtige omstandigheden, en de vrouw van den Ariki deelt, even als de oude Keltische priesteressen, de priesterlijke magt met haren man.

De vriendschap, welke de inboorlingen van een en denzelfden stam voor elkanderen gevoelen, is zeer groot, en wij waren dikwijls ooggetuigen van de wijze, waarop zij die aan elkanderen betoonden. Wanneer, bij voorbeeld, een inboorling aan boord kwam en aldaar eenen vriend ontmoette, dien hij sedert eenigen tijd niet gezien had, naderde hij hem zonder een woord te spreken, bragt de punt van zijnen neus op de zijnen en bleef een half uur in dien toestand, onder het mompelen van eenige verwarde woorden op eenen treurigen toon, daarna scheidden zij van elkanderen en handelden vervolgens alsof zij elkanderen geheel vreemd waren. De vrouwen nemen onderling dezelfde pligtplegingen in acht, en men zal toestemmen dat deze neusgroeting, welke men *ongi* noemt, eene zonderlinge beleefdheid is; doch, hetgene ons nog meer verwonderde, is de onverschilligheid, welke de inboorlingen voor diegenen betoonen, welke in hun midden dusdanige blijken van vriendschap geven.

Indien dus de *Zeelanders*, door hunne aandoeningen, toonen, voor zachte gewaarwordingen vatbaar te zijn, bewijst, aan den anderen kant, de geschiedenis van hun gansche leven, dat geen volk de zucht tot wraak langer behoudt en meer aankweekt. Een *Zeelander* schijnt tot stelregel te hebben dat de tijd geene beleediging uitwischt en alleen door wraakoefening kan worden weggenomen. Uit dit verkeerde beginsel, waarmede ieder inboorling, als het ware, doortrokken is en hetwelk den regel van het staatkundige gedrag dier stammen uitmaakt, komen die erfelijke haat en gedurige oorlogen voort, welke deze eilanden verwoesten. Het verlies van ouders of uitstekende opperhoofden wordt door eenen ganschen volksstam levendig betreurd; de ingezetenen, die in rouw gedompeld zijn, vieren eene lijkplegtigheid, welke verscheidene dagen duurt; en, wanneer de overledene van eene aanzienlijken rang is, offert men altijd slaven, om hem in de andere wereld te dienen. Bij deze gelegenheid rijten de vrouwen, vrije zoo wel als slavinnen, met een scherpen tand van eenen zeehond het ligchaam open, en zoodanig een tand wordt voor heilig gehouden en in het oor gehangen; van tijd tot tijd en op bepaalde tijden, hernieuwen zij dezelfde blijken van smart. Deze volken hebben voor de dooden den grootsten eerbied; zij balsemen dezelve op de allerkunstigste wijze en beter dan men bij de mummien ziet.

Iedere stam *Zeelanders* maakt eene soort van gemeenebest uit en ieder ingezeten is onafhankelijk van zijnen landgenoot. De districten staan onder een onmiddelijk opperhoofd, wiens magt alleen in den oorlog erkend wordt. In zijn dorp heeft hij geene bijzondere magt, noch eenig belieer over den geringsten eilander; hij doet niets en heeft alleen het regt, een tiend van den voorraad der overige huisgezinnen in natura te vorderen; doch overigens heeft hij niet dan slaven, die hij zelf voor den oorlog bekwaam maakt, en geene andere voorregten, dan eenige prikken op zijn ligchaam, welke zijnen rang aantoonen en die niemand anders mag hebben. Men bewijst hem geene achting, en geeft geen teeken van eerbied, wanneer hij onder de krijgslieden verschijnt. De kinderen van een opperhoofd volgen hunnen vader bij zijnen dood niet op; zijne broeders zijn zijn zijne opvolgers naar orde van geboorte. Diegene wordt gewoonlijk tot opperhoofd benoemd, die het meest wegens zijne dapperheid, onverschrokkenheid en voorzigtigheid geroemd wordt. In het leger wordt zijn gevoelen omtrent de wijze van aanvallen gevolgd. Hij heeft geene andere middelen, om te oorlogen en soldaten bijeen te brengen, dan de schande, welke op zoodanigen rust, die weigeren, hem in het gevecht te volgen; zelden gebeurt het dat zijn gevoelen omtrent eenen vijandelijken inval, en de gronden, die hem daartoe bewegen, ongenoegzaam zijn om de soldaten te verzamelen. Wanneer Atax (God) den oorlog beveelt, is

er geene verdeeldheid van gevoelens. De opperhoofden van iederen volksstam maken eenen raad uit, waarbij de priesters en de soldaten, die eenigen roem in den krijg behaald hebben, tegenwoordig zijn. De hoofden der gesneuvelde aanvoerders dienen tot standaard en de lijken zelve tot een brandoffer. Hunne vrouwen worden aan den vijand overgeleverd, om hetzelfde lot te ondergaan, of zij leveren zich zelve over. Bij hunnen natuurlijken dood, worden menschen als slagtoffers op hunne graven gewurgd.

De vreesselijkste gewoonte, welke wij moeten opgeven, is het eten van menschen, hetwelk geen volk zoo openlijk, of op eene zoo in het oog loopende wijze doet, als de *Nieuw-Zeelanders*. Deze wreedaards, tuk op wraak en moord, verslinden met de grootste zelfvoldoening de lillende ledematen van de vijanden die in hunne handen vallen.

Het hoofd van eenen aanvoerder dient eenigermate tot eenen standaard voor eenen volksstam. Zoo zeer als de overwinnaar zich op deszelfs bezit beroemt, zoo zeer is de overwonneling en vooral de familie daarover bedroefd. Hetzelve wordt toebereid, vervolgens zorgvuldiglijk bewaard, en, wanneer de overwinnende volksstam den vrede begeert, zendt dezelve het hoofd van den aanvoerder aan den stam, waarover hij het bevel had. Indien deze, op deszelfs gezigt, een groot geschreeuw aanheft, is zulks een teeken, dat dezelve in eene schikking wil komen en voorwaarden wil aannemen; indien dezelve integendeel het hoofd met een somber gelaat en een diep stilzwijgen aanschouwt, is het een teeken, dat men zijnen dood tracht te wreken, alle schikkingen afwijst en de vijandelijkheden wil voortzetten.

Het medelijden, zegt een schrijver, oordeelkundig, schijnt een gevoel te [illegible] kan dringen; ieder vreemdeling, dien de storm op hunne oevers werpt of de nieuwsgierigheid derwaarts lokt, wordt aan eenen wreeden dood prijs gegeven. Die van het noordelijk gedeelte zijn de eenigen, die het verblijf aan Europeanen, welke wij noodig hebben, toestaan, doch de ingezetenen van het zuidelijk gedeelte hebben zich tot nog toe onhandelbaar betoond. Alle reizigers, die deze kusten bezochten, waren het voorwerp der vijandschap van die wilde, verraderlijke en trouwelooze eilanders, die geen ander regt, dan geweld en overmagt, schijnen te hebben.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 4. November 1203 overleed graaf DIRK VII zonder mannelijke nakomelingen na te laten. Waarschijnlijk heeft het hartzeer over het schandelijke verdrag, dat hij met den hertog van *Lotharingen* had moeten sluiten, hem in eene zware ziekte gestort, welke een einde aan zijn leven maakte. Volgens dit verdrag moest hij gezegden hertog, tot vrijkooping uit zijne gevangenschap, twee duizend marken zilvers, tot rantsoen, betalen; want de hertog had hem bij *Heusden* overvallen, geslagen en krijgsgevangen gemaakt.

Den 4. Dito 1794 bestormden de Russen *Praga*.

Den 5. Dito 1219 veroverde graaf WILLEM, die mede als kruisvaarder naar *Egypte* toog, de stad *Damiate*, bij welke verovering de *Haarlemmers* gezegd worden door dapperheid, bijzonder te hebben uitgeblonken.

Den 5. Dito 1764 werd de beroemde Nederlandsche Dichter PETRUS NIEUWLAND geboren.

Den 5. Dito 1807 stierf te *Rome* [illegible]

Den 6. Dito 1750 had [illegible] welke eene aanmerkelijke [illegible] een aantal ingezetenen van [illegible]

Den [illegible] de kroonprins van *Zweden* BERNADOTTE met zijnen staf te *Hanover*.

Den 6. dito 1816 werd de Duitsche Bondsvergadering, te *Frankfort*, door den Oostenrijkschen minister, als, namens zijn hof, voorzitter, plegtig geopend.

DANK voor ONTVANGENE LIEFDEGAVEN.

Ontvangen op heden van eenen menschenvriend uit *Arnhem f* 26, ter bedeeling voor brood aan de armen beider kerkgenootschappen van *Elst* en *Oosterhout*.

Heb dank, Edele Weldoener, voor de liefdebewijzen aan onze menigvuldige noodlijdenden! God, die harten en nieren doorschouwt, zij uw loon! en de overtuiging, reeds bij den aanvang des winters den behoeftigen te hebben bijgestaan, blijve een zalige troost voor uw hart en voor dat van iederen braven, die de Godsdienst door de wet der liefde tracht in waarde te houden.

Elst, den 2. Nov. 1827.

J. F. VOS.
Pastoor.

ARNHEM, den 5. November.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 4. Nov. 1 El 4 Palm 5 Duim; gewassen 20 D. gevallen 0 D
Den 5. dito 1 El 5 Palm 5 Duim; gewassen 20 D. gevallen 0 D

B E K E N D M A K I N G.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der STAD *ZUTPHEN* zullen op Maandag den 19. November 1827 en volgende dagen, des voormiddags om 10 uren, in de Kaserne *den Yzendoorn*, op de Nieuwstad, ter zelfde Stede, in het openbaar doen verkoopen, na te melden KASERNEFOURNITUREN, als:

312 Twee Mans Matrassen en 312 dito Hoofdpeuluwen.
16 Een Mans Matrassen en 16 dito Hoofdpeluwen, allen gevuld met Paardenhaar en Wol.
600 Wollen Dekens.
225 Twee Mans Stroozakken.
640 Bedlakens.
300 Twee Mans Kribben.
51 Een Mans dito.
Eenige pakken Oud Linnen.
Eenige Balen goed Paardenhaar.
24 Kagchels en eenige Perceelen Afbraak.

Zijnde alle deze Goederen op Vrijdag en Zaturdag, den 16. en 17. dierzelfde maand, door een ieder te bezien; terwijl informatien te bekomen zijn bij den Stads Kaserneermeester *M. DIESEL*.

Zutphen, den 27. October 1827.

Burgemeester en Wethouderen voornoemd,
P. J. SWAVING.
Ter Ordonnantie van dezelve,
H. F. LULOFS.

---

† § † De ONTVANGER van de DOMEINEN te *Tiel*, zal op Dingsdag den 13. November 1827, des voormiddags ten tien ure, ten huize van *W. VERMYN*, in de Herberg den *Rooden Molen*, te *Zennewijnen*, alsmede op Donderdag den 15. daaraanvolgende, ten voormelden ure, in het Logement *de Zwaan*, te *Beusichem*, publiek aan de minstaannemenden aanbesteden:

Het REPAREREN *en* OPMAKEN *van dertien* KRIBBEN *in de Rivieren* de Waal *en Leck*.

Waarvan daags te voren de noodige plaatselijke aanwijzingen geschieden zullen, en wijders op voormelde dagen en plaatsen verkoopen:

Eene zeer aanzienlijke kwantiteit RYS- en ander HAKHOUT, staande onder *Ophemert*, *Beusichem*, *Zoelmond*, *Tricht*, *Buurmalsen* en *Buren*.

De Ontvanger voornoemd,
H. M. VAN ERMEL.

---

§ § § HOOFDBESTUURDERS der onderlinge Maatschappij, onder de Zinspreuk: « *Tot Heil der Vrouwen!* » brengen ter kennis der belanghebbenden, dat tot TWEEDEN CORRESPONDENT te *Tiel*, is aangesteld de Heer *PHILIPPUS SPECHTGRYP*, Predikant aldaar.

Leeuwarden, den 1. November 1827.

K. EEKMA,
President.
H. R. HUYSER,
Adjunct-Secretaris, Boekhouder.

---

§ † § Ten overstaan van den Notaris Mr. *J. BUSGERS*, zal op den 28. November en 12. December 1827, telkens 's avonds om 5 uren, in het Logement *den Vergulden Arend*, te *Arnhem*, in het openbaar ingezet en verkocht worden:

1. Een hecht, sterk, zeer ter nering staande HUIS en ERVE, *de Wildeman* genaamd, met STALLING en verder TOEBEHOOREN, [illegible] met goed gevolg een Logement [illegible] binnen *Arnhem*, nabij de Rijnpoort.
2. Een HUIS en ERVE, aldaar in de Korenmarkt, Wijk F. No. 5.
3. Een HUIS en ERVE, op de Beek, Wijk E. No. 99.
4. Een HUIS en ERVE, in de Brouwersteeg, Wijk E. No. 122.
5. Eene WONING in Wijk E. No. 200.
6. Een stuk best BOUWLAND, groot 1 Bunder, 13¾ Roeden, zeer aangenaam tot het aanleggen van een Buiten of Tuin, gelegen onder *Arnhem*, aan de Steenstraat en Velpsche weg.
7. Drie afzonderlijke Perceelen best WEILAND, gelegen in het Arnhemsche Broek, groot te zamen ongeveer 7 Bunders.
8. Drie afzonderlijke stukken BOUWLAND, groot te zamen ongeveer eenen Bunder, 70 Roeden, bijzonder geschikt tot het aanleggen van een Buiten, aan elkander gelegen in het aangenaamste [illegible]
9. [illegible] ongeveer 6 Bunders, gelegen in het Velperbroek [illegible]

Alles bij Biljetten breeder [illegible]

---

§ † § Mr. *J. NYHOFF*, Notaris te *Arnhem*, *qq.*, zal op den 10. dezer, des morgens ten 9 ure, bij *J. JANSSEN*, op de Heerlijkheid *Dorenweerd*, Kanton *Wageningen*, Erfhuiswijze verkoopen:

Een kompleeten BOEREN INBOEDEL, PAARDEN en VEE, Provisie van HOOI, STROO, HOUT en AARDAPPELEN. — Breeder bij Biljetten.

PUBLIEKE VERKOOPING.

Van een hecht, sterk en weldoortimmerd DUBBEL HUIS, STALLING, KOETSHUIS en ERVE, staande en gelegen in de *Donkerstraat*, No. 212, te *Harderwijk*, waarvan de Provisionele Toewijzing den 10. November 1827 en de Definitieve Toewijzing den 24. daaraanvolgende, aldaar zullen plaats hebben. De informatien wegens Verkoops-Conditien zullen bij den Heer bewoner te bekomen zijn.

---

† § † Op aanstaanden Donderdag den achtsten November zal door het Plaatselijk Bestuur van *Waardenburg*, in het Gemeentehuis aldaar, des namiddags ten vier ure, publiek worden verkocht: het VIERJARIG SLAGHOUT, in onderscheidene Gemeente-Grienden, in het dorp *Waardenburg* gelegen.

Waardenburg, den 3. November 1827.

De Burgemeester van *Waardenburg*,
D. SPILLENAAR.

---

§ § § UIT DE HAND TE KOOP: een wel onderhouden ERVE en HUIS, staande op eenen aangenamen stand der Stad *Zutphen*, voorzien van zes BENEDEN- en negen BOVENKAMERS, [illegible] KABINETJES, meestal Behangen en Geplafonneerd, twee KEUKENS met FORNUIZEN, [illegible], twee KOETSHUIZEN, STALLING voor vier Paarden, benevens twee daarnaast en achter gelegene TUINEN met exquise VRUCHTBOOMEN en BROEIKASTEN, verders DROOGZOLDERS, HOOIZOLDERS, DIENSTBODENKAMERS, PROVISIE-KELDERS en KAMERS, enz. Het Huis heeft van achteren een uitgestrekt gezigt over de omliggende Landstreek en komt aan eene aangename Wandeling uit. — Voor nadere inlichtingen vervoege men zich met *franco Brieven*, onder Letter V, aan den Boekhandelaar *H. C. A. THIEME*, te *Zutphen*.

---

† † † Alle de genen, welke iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den Boedel en Nalatenschap van wijlen den Heer *GERRIT AVELING*, in leven Beurtschipper van *Arnhem* op *Rotterdam* en terug, gewoond hebbende te *Arnhem* en aldaar op den 23. April 1827 overleden, worden verzocht daarvan, voor den eersten December dezes jaars, schriftelijke opgave te doen aan het Kantoor van den Notaris Mr. *G. VAN ECK*, in de Bakkerstraat te *Arnhem*.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.